អត្ថន័យសិលាចារឹកសុវណ្ណភូមិ K.1419

ចាប់ពីចុងឆ្នាំ២០១៧មក មនុស្សម្នាជាច្រើនចាប់ផ្តើមចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងនឹងសិលាចារឹកមួយផ្ទាំងនៅវត្តគិរីស្តេចគង់ ដែលឃើញមានចារឹកពាក្យថា "**សុវណ្ណភូមិ**"។ សិលាចារឹកនោះ ព្រះសង្ឃ និងអ្នកស្រុករកឃើញនៅពេលធ្វើខឿនព្រះវិហារវត្ត និងបានយកទៅរក្សាក្នុងព្រះវិហាររហូតមក។ លុះមកដល់ថ្ងៃទី២២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៧ នាពេលលោកបណ្ឌិត **វង់ សុធារ៉ា** ចុះទៅស្រាវជ្រាវនៅទីនោះក៏ប្រទះឃើញសិលាចារឹកនេះ នឹងនាំឱ្យអ្នកស្រាវជ្រាវ និងមហាជននានាបានស្គាល់។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក សិលាចារឹកនេះត្រូវគេប្រសិទ្ធនាមថា «សិលាចារឹកសុវណ្ណភូមិ» រហូត[១]។ តើទីតាំងនោះមានសំណល់បុរាណវត្ថុអ្វីខ្លះ? តើសិលាចារឹកនោះមានអត្ថន័យដូចម្តេចខ្លះ?

វត្តគិរីស្តេចគង់ ហៅ**វត្តបឹង** ដែលតាមឯកសារចាស់ៗបញ្ជាក់ថាមានឈ្មោះជា **អង្គប្រាសាទទន្លេយ៉ន** ស្ថិតនៅភូមិត្រពាំងខ្ទុំ ឃុំស្វាយចចិប ស្រុកបសេដ្ឋ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ។ ទីតាំងវត្តនេះ សាងសង់នៅលើទីទួលប្រាសាទបុរាណក្នុងសម័យមុនអង្គរ មានគូទឹកព័ទ្ធជុំវិញ។ ប្រាសាទនេះ គេរកឃើញថាមានការជួសជុលជាច្រើនដង ដោយឃើញមានវត្តមានឥដ្ឋបីប្រភេទដែលផលិតនៅសម័យមុនអង្គរ(ឥដ្ឋប្រាសាទដើម) សម័យអង្គរ និងសម័យក្រោយអង្គរ។ ចំណែកឯគ្រឹះប្រាសាទដែលបានរកឃើញវិញ អ្នកជំនាញសន្និដ្ឋានថាមានប្រាង្គបីស្ថិតនៅលើខឿនតែមួយ។ អ្នកជំនាញក្រសួងវប្បធម៌ បានប្រមូលសមុច្ច័យបុរាណវិទ្យាដែលបានមកពីកំណាយ និងមានស្រាប់នៅទីតាំងនោះ សរុបមានចំនួន៣៥ដុំ មានដូចជាសំណល់ផ្សេងនៃស្ថាបត្យកម្មប្រាសាទ ទម្រូបដិមា សន្ទឹកសីមា ទបង្ហូរទឹក និងសិលាចារឹកជាដើម។ អ្នកជំនាញសន្និដ្ឋានយ៉ាងដូច្នេះថា "ទីតាំងប្រាសាទនៅក្នុងវត្តគិរីស្តេចគង់ ត្រូវបានគេលួចគាស់បំផ្លាញ និងធ្វើព្រះវិហារពីលើអស់ប្រាង្គប្រាសាទពីរ និងពីលើខឿនអស់៣ភាគ៤រួចទៅហើយ។ ចំណែកឯក្រុមការងារធ្វើកំណាយបានរកឃើញខឿន និងគ្រឹះប្រាង្គប្រាសាទមួយផ្នែកដែលនៅសេសសល់ពីការសាងសង់ព្រះវិហារក្នុងឆ្នាំ២០០០"[២]។

---

[១] សូមអានបន្ថែម៖ វង់ សុធារ៉ា, ២០១៩: ១-២៧

[២] នាយកដ្ឋានបុរាណវិទ្យានិងបុរេប្រវត្តិវិទ្យា, ២០១៩

អត្ថបទដោយ៖ លោក ហ៊ុន ប៊ុនតេង

សិលាចារឹកនេះចារឹកដោយអក្សរខ្មែរសម័យមុនអង្គរ(បល្លវៈ) ចុះកាលបរិច្ឆេទនៅឆ្នាំ៥៥៥នៃមហាសករាជ ត្រូវនឹងឆ្នាំ៦៣៣គ.ស.។ តួអក្សរ និងសញ្ញាក្នុងសិលាចារឹកនេះប្រកបដោយលក្ខណៈសិល្បៈ វិចិត្រ ផ្ចិតផ្ចង់ និងសម្រិតសម្រាំង ដូចរាជសិលាចារឹកផ្លូវការឯទៀតៗដែរ។ របៀបចារសិលាចារឹកនេះដូចគ្នានឹងសិលាចារឹកភាគច្រើន ដែលចារនៅលើថ្មស្រទាប់ដែរ ពោលគឺប្រើដែកចារមុខមូល ដាប់ជាចំណុចខ្សែតាមទម្រង់តួអក្សរ[៣]។

អត្ថបទចារឹកចារជាកំណាព្យភាសាសំស្ក្រឹត មានចំនួន ២២ បន្ទាត់ ត្រូវជា ១១ ល្បះ តាក់តែងជាបទ ឧបជាតិ និងឥន្ទ្រវជ្រា។ បីល្បះដំបូងជាបទនមស្ការចំពោះព្រះឥសូរ ព្រះស្រីសានវិស្ណុ(ព្រះឥសូរ និង ព្រះវិស្ណុ) និងព្រះនារាយណ៍។ ល្បះទី៤ លើកសរសើរពីព្រះបាទឦសានវម៌្មទី១ ជាកំពូលរាជាធិរាជ។ ល្បះទី៥ ដល់ល្បះទី៨ បង្ហាញពីតួអង្គសំខាន់ជាអ្នកបម្រើរបស់ព្រះមហាក្សត្រ មានឈ្មោះថា "**ព្រៀឯត្ត**" និងកំណត់ត្រាអំពីការប្រតិស្ឋានប្រតិមាមួយចំនួន និងតង្វាយជាដីស្រែ គោ ក្របី។ ល្បះទី៩ ជាការដាក់បណ្ដាសាអ្នកបំផ្លាញ "ធម៌" ឬ "សមិទ្ធផល" ដែលបានសាងក្នុងសិលាចារឹកនេះ។ ពីរល្បះចុងក្រោយបង្ហាញពីកាលបរិច្ឆេទប្រតិស្ឋានប្រតិមាព្រះហរក្រឹស្ណៈ (ព្រះឥសូរ និងព្រះនារាយណ៍) ដោយសាសនិកឈ្មោះ "**ព្រៀឯត្ត**" ពោលគឺនៅថ្ងៃ១រោច ខែចេត្រ(មីនា-មេសា) ឆ្នាំ៥៥៥ នៃមហាសករាជ (៦៣៣ គ.ស.)[៤]។

ល្បះទី៤ គឺជាល្បះសំខាន់ជាងគេនៅក្នុងសិលាចារឹកនេះ ដែលនាំឱ្យអ្នកស្រាវជ្រាវជាតិ និងអន្តរជាតិ បើកកិច្ចពិភាក្សាថាពាក្យ "**សុវណ្ណភូមិ**" ក្នុងសិលាចារឹកនេះសំដៅដល់ដែនដីសុវណ្ណភូមិពិតប្រាកដឬទេ។ ខាងក្រោមនេះជាអត្ថបទដកស្រង់ល្បះទី៤ ៖

[...] ៧- សមុទ្របយ៌្យន្តសុវណ៌្ណភូមិ ប្ឫថ្វែករាជេន្ទ្របរាក្រមគ្រីះ

៨- សមស្តសាមន្តគិរោធ្ឫតាជ្ញ គ្រ្វីគានវម៌្មាជយតិក្សិតីគះ //

បណ្ឌិត **ឆោម គន្ធា** បង្ហាញថាល្បះនេះមានលទ្ធភាពបកប្រែបាន៦យ៉ាង[៥]៖

[៣] សូមអានបន្ថែម៖ ហ៊ុន ឈុនតេង, ២០១៩: ២៨-៣២

[៤] ឆោម គន្ធា, ២០១៩: ៣៥

[៥] ឆោម គន្ធា, ២០១៩: ៣៨

សូមព្រះបាទស្រីឦសានវម៌្ម(ទី១) មានជោគមានជ័យ! ពួកស្តេចនគរចំណុះ នាំគ្នាទូលព្រះរាជបញ្ជាព្រះអង្គលើសិរសាតែរៀងខ្លួន។

ក- ព្រះអង្គប្រកបដោយសិរីសួស្តីនិងវិភោគ ដូចព្រះឥន្ទ្រជាស្តេចឯក នៅលើផ្ទៃនៃផែនដីមាស ទៅទល់នឹងសមុទ្រ។

ខ- ព្រះអង្គប្រកបដោយសិរីសួស្តីនិងវិភោគ ដូចស្តេចចក្រពត្តិ(ស្តេចនៃស្តេចទាំងឡាយ) ជាឯកនៅលើផ្ទៃនៃផែនដីមាស ទៅទល់នឹងសមុទ្រ។

គ- ព្រះអង្គប្រកបដោយសិរីសួស្តីនិងវិភោគនៃស្តេចចក្រពត្តិ ជាឯកនៅលើផ្ទៃដីមានព័ណ៌ស្រស់បំព្រង ទៅទល់នឹងសមុទ្រ។

ឃ- ព្រះអង្គប្រកបដោយសិរីសួស្តីនិងវិភោគនៃស្តេចចក្រពត្តិ ជាឯកនៅលើផ្ទៃដី(ឈ្មោះថា)សុវណ្ណ ទៅទល់នឹងសមុទ្រ។

ង- ព្រះអង្គប្រកបដោយសិរីសួស្តីនិងវិភោគនៃស្តេចចក្រពត្តិ ជាឯកនៅលើដែន(ដីឈ្មោះថា)សុវណ្ណភូមិ ទៅទល់នឹងសមុទ្រ។

ច- ព្រះអង្គប្រកបដោយសិរីសួស្តីនិងវិភោគនៃស្តេចចក្រពត្តិ ជាឯកនៅលើផ្ទៃ(ដីនៅក្នុងដែន)សុវណ្ណភូមិ ទៅទល់នឹងសមុទ្រ។

ផ្តែរចនាបថសំបូរព្រៃគុក រក្សាទុកក្នុងព្រះវិហារ (ខែមករា ឆ្នាំ២០១៨)

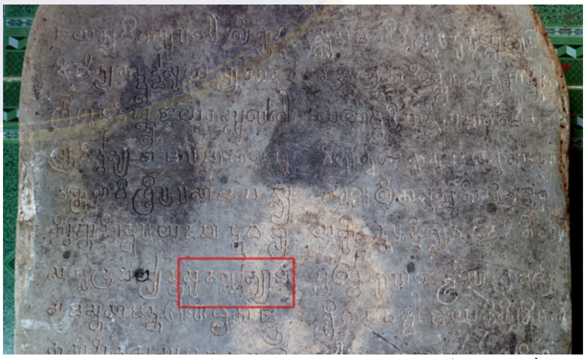

សិលាចារឹក K.1419 *មានពាក្យ* ***សុវណ្ណភូមិ*** *(ខែមករា ឆ្នាំ២០១៨)*

អត្ថបទដោយៈ លោក ហ៊ុន ប៊ុនតេង

គូទឹកប្រាសាទដែលជីកស្តានិងពង្រីក
(ខែមករា ឆ្នាំ២០១៨)

ខឿនប្រាសាទ ធ្វើកំណាយដោយក្រសួងវប្បធម៌
និងវិចិត្រសិល្បៈ (ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០)

សំណល់សម្ភារៈសំណង់ប្រាសាទនិងសិលា
ចារឹក (ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០)

សំណល់សម្ភារៈសំណង់ប្រាសាទនិងសិលា
ចារឹក (ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០)

ទីតម្កល់សិលាចារឹកចម្លងថ្មី នៅ
ខាងជើងព្រះវិហារ
(ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០)

KHMER CIVILIZATION

អត្ថបទដោយ៖ លោក ហ៊ុន ប៊ុនតេង

ឯកសារយោង

ឆោម គន្ធា

២០១៩. "សិលាចារឹកវត្តគិរីស្តេចគង់K.1419៖ សេចក្តីបកប្រែនិងសេចក្តីអត្ថាធិប្បាយ", កម្ពុជសុរិយា ឆ្នាំទី៦៦ លេខ៤(លេខពិសេស), ទំព័រ៣៩-៥៤, ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ។

នាយកដ្ឋានបុរាណវិទ្យានិងបុរេប្រវត្តិវិទ្យា

២០១៩. របាយការណ៍ស្តីពីការធ្វើកំណាយបង្ការនៅវត្តគិរីស្តេចគង់, ភ្នំពេញ។

វង់ សុធារ៉ា

២០១៩. "សិលាចារឹកវត្តគិរីស្តេចគង់ K.1419៖ ប្រវត្តិសិលាចារឹក និងស្ថាននាមសុវណ្ណភូមិ", កម្ពុជសុរិយា ឆ្នាំទី៦៦ លេខ៤(លេខពិសេស), ទំព័រ១-២៧, ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ។

ហ៊ុន ឈុនតេង

២០១៩. "សិលាចារឹកវត្តគិរីស្តេចគង់ K.1419៖ អំណានអត្ថបទ និងលក្ខណៈតួអក្សរចារឹក", កម្ពុជសុរិយា ឆ្នាំទី៦៦ លេខ៤(លេខពិសេស), ទំព័រ២៨-៣៤, ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ។